

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

VI. Carolstadius primus ex sacerdotum ordine, vxorem ducit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

theri, Melanchthonis, Sleidani, ac multorum aliorum de Carolstadio fuisse testimonia: qui tamen (ob stupendam cœcitate[m]) tantæ amentia[rum] ac ve cordiæ homo, plures quam magister discipulos & sententiæ de Eucharistia socios etiam hodie habet. Bellum vero & pulchrum in primis est quod Lutherus alibi dicit: *Resinebam in quibus, elevationem Witebergæ, ut agre facerem diabolo Carolstadio, ad quam tamen omittendam inclinabam propter Papi- stas.* (a) Ut merito Calvinistæ obijciant: *An non hoc est plus affectibus suis quam Dei gloria tribuere.*

Porto Lutherus cœlum ac terram contra Carolstadium armare non cessabat, veritus ne palma sibi præriperetur. Tam grata erat plerisque Carolstadii doctrina, qui in manducatione, corporis Christi nullum percipere gustum nec modum, quo illa fieret, perferuari poterant. O miseram hominū mentem cum sibi se permittit, sine lumine à Deo & Ecclesia ejus affulgente, Quam acutis & continuis stimulis fodiantur ea pectora quæ semel occupasti, O præsumptio incredula! Tu seculum unum super alium iniicis! Ut vero Lutherus & Melanchthon Papæ, ita Carolstadius Lutheri odio in hanc arenam descendit, novamque sectam instituit, Dei omnipotentiam circumscu- bere atque intellectus sui decempera metiri vo- lens, infallibili hoc, ut agebat, axiomate usus, *Quod unum corpus duobus locis simul esse non possit.* Non sic Chrysolomus (b) qui ait: *O miraculum! o Dei bonitatem! Ille qui in alto cum Patre sedet, eodem instanti manibus nostris tractatur! Corpus idem suum in cœli extulit, & in terra aut à nobis manducaretur, reliquit.* Et Augustinus (c) *Panem hunc carnem Domini appellat, qui in unitate persona semper, & quantum & quomodo illi placet, in cœlo simul sit, & in terra.* Sed Archidiacono Vitebergensi illud occinamus quod Cantabrigiensis Archidiaconus Archidiacono Turonē- si occinuisse fertur, inquit: *Si qua tu de Christi corpore dicis, vera sunt, falsum est quod uniuersa per totum terrarum orbem credit Ecclesia. Omnes enim Christiani gloriantur & latantur, se in Sacramento verè à Iesu Christi carnem percipere. Interroga Latinos, Græcos, Armenianos, & omnes tibi idem ducent: Quod si Ecclesia Catholica falsa est, aut decepta sequitur aut Ecclesiam uniuersalem numquam fuisse, aut interiisse. Sed non ob hanc tantum causam Carolstadius Lutheri bellum fecit, verum etiam eundem & quotquot eum sequebantur, publicis scriptis tam- quàm Papatus adulator, & nec de Missa, nec de peccatorū Confessione, nec de Imaginibus, aliisque compluribus articulis recte sentiētes, traduxit (d)*

VI. Sicut vero Carolstadius primus fuit nostris temporis, qui reale corporis Christi in Eucharistia Sacramento (quod ille cum Judæis *Sakerment*, id est, falsum signum appellabat) præsentiam negavit, sic idem primus Missæ solemniam mutavit, primus stacuas confregit, & primus Catechesin conscripsit, ad cuius modulum & formam Calvinus postea suam direxit. Ut vero in omnibus primas obtineret, primus post Bernardum Feldkirchium, (e) Kembergensis Ecclesiæ concionatorem, Velturionis phisici fratrem (qui omnium primus, omnibus Evangelicis Sacerdotibus Apostatis velut paranymphus, connubium non multo ante, Luthero subscribente) publicâ solennitate è sacerdotū ordine matrimonium contraxit, & nuptias incredibili omnium apostaticorum sacerdotum gaudio & publica acclamatione celebravit, viam, ad id quod tantopere iam diu desiderarat, apertam sibi gratulantium. Quam impotenter vero ac perditē ipse sponsam suam amarit, ipse fatetur. Quin etiam Vitebergenses sacrilegas has nuptias singulari & ad eas accommodata Missa celebrant, (f) cuius Epitome hæc est. MISSA NUPTIALIS CAROLSTADII. JNROITUS.

Dixit Dominus Deus, non est bonum hominem esse solum. Faciamus ei adiutorium simile sui. Verus. Adhærebit homo uxori suæ, & erunt duo in carne una. Gloria.

Oratio seu Collecta.

Deus qui post tam longam & impiam sacerdotum tuorum cœcitate[m], Beatum Andreæm Carolstadium ea gratia donare dignatus es, ut primus nulla habita Papiſtici iuris ratione, uxorem ducere ausus fueris: Da qua sumus, ut omnes sacerdotes recepta sana mente, eius vestigia sequentes, eosque concubinis aut eisdem ductis, ad legitimum consortium thori convertantur. Per Dominum nostrum, &c.

Prosa seu sequentia sic:

Deus in tua virtute Andreæ Carolstadius gaudet & latatur, thalamo copulatus.

Piscanti Episcopo ipse primus factus piscator est uxori. Sacerdotes Pornolatræ diu, ad normam reduxit matrimonij.

Is legibus ius Romanum tuum, Deus victor, strenuus subiugavit.

Consilium Pauli tui sequens, & iam bonum se ostendens coniugem. Mi

a Eras. Alber. contra Carolstad T. 6. b Lib. 3. de Sacra, c Tract. 6. 8. Ioan. d Colloq. mens. 126. & 100. d Cythr in Chron. Sax. pag. 253. an. 21. Bismar. lib. 1. in vita Bugenhagij. e Corbl. in Act. fol. 126. 127. & 129. Becan. in titulis Calv. tit. 6. quest. 2.

Mirantibus inuitus, Papiſtis, uxorem quaſitam ad-
hibuit nuper ſuis inuitis.

Atq; magno decore Sacerdos inſcripſit titulos coniu-
gatus Domine.

Illum ſacerdotem veretuum credimus, Chriſti filij
tui atque fraterculum.

Nos ergo Cöcubinia noſtris grauari, te, Deus, poſcimus,
Vt illius, qui Patres noſtros antiquos ſectatus, tibi placet,
Nos imitatione gaudeamus in æternum.

Secreta.

Sacrificium noſtrum, quaſumus, Domine, benignus
ſuſcipias, vt quod tua Maieſtati in Andrea Carolſtadij
nuptialibus primitiis deuote offerimus, eius efficacia a
cunctis ſcoriationis defendamur periculo. Per D. N.

Pottremo complenda ſic:

Sint nobis, Domine, auxilio ſancti Sacramenti myſte-
ria. Et ſicut Andrea Carolſtadij connubiali celebritate
letamur: ita fac, quaſumus, ſacerdotum coniugia toto
orbe ſe icter auſpiciuntur, felicibus ſuccedant, & quam
feliciffime finiantur. Per D. N. Ieſum Chriſtum, &c.

Vides, Lector, quomodo noui iſti Luciani, Deū,
ſacra & homines ludibrio habeant. (a) Hoc vno
Carolſtadius maiorem à Luthero gratiam inuit
quam ceteris omnibus quæ fecit, dixit, aut ſcrip-
ſit: nec Lutheri auribus quidquam auditu iucun-
dus accidit. Ex eo enim tēpore bene ſperare cō-
pit, fore vt aliquando Catharinæ Bornæ ſuæ, quā
deperibat, amore, quem litteris & libellis vitro ci-
troque miſſiculatis haſtenus fouerat, potiretur;
ac quorum voluntates coniunctæ erant, corpora
quoque coniungerentur. (b) Carolſtadius quam-
plurimos ſtarim amoris ſocios habuit, cuius nup-
tias fraterculorum aliquis laudans, ait, In multis
quidem illum antehac lumen ingenij ſui oſendiſſe, ſed
nihil præclarior ad æternam neminis gloriam ab eo ſa-
ctum, quam quod primus ex eo ordine publica ſolenni-
tate conuogem ducere auſus fuerit. O ſpectabilem &
glorioſum triumphū, fœminam à ſacerdote ſub-
actam! Ex hoc conuogio pruritus torum fere illis
in locis Eccleſiaſtiarū ordinem inuaſit: nec quid-
quam propius fuit quā Lutherus ſibi ipſi Epitha-
lamium caneret, & in Catharinæ ſuz amplexus
ſe daret; ſed retinuit ipſum Friderici Ducis reue-
rentia, qui monachum & monacham ſacrilegis
nuprijs copulatos numquam videre ſuſtinuiſſet.
Iam ſacerdotes cum Luthero conſultabant, non
vtrum coniugē, ſed vtrum viduā, & vtrum prima
mortua, ſecundā vxorē ducere liceret, quod apud
D. Paullū legiſſent, (c) Episcopum vnius vxoris vi-
rū eſſe debere. Quod Lutherus interpretabatur,
(d) non intelligendū eſſe de ijs qui ſucceſſiue, ſed

qui ſimul plures vxores ſuperinduxerint. Immo
requirere Paullum, vt Episcopus ſit maritus. Hac
interpretatio ſi vera ſit, (vt Hieronymus contra Io-
uinianum eadem de re aſſerit) nec ipſe Apoſtolus, nec
Diuus Ioannes Episcopum eſſe potuerunt, qui neuter fue-
rit maritus. Quod ergo Apoſtolus dicit, Episcopū
vnius vxoris virū eſſe debere, hoc vult dicere, eos
qui ſecundas nuptias contraxerint ad ſacros Or-
dines non eſſe admittendos: quemadmodum Epi-
phanus quoque teſtatur. (e) Qui ſecundum maritus
factus ſit, ſacerdotem fieri non poſſe aut debere. Eccleſia
quippe bigamos à ſuis miniſterijs ob cauſas ſem-
per excluſit, ſic vt ne vidua quidem quæ plures
maritos habuerit, in ſacris quæ alias fœminis com-
mitti fas eſt, miniſtrare poſſit nempe altariū vela-
mentis & lotioni &c. cuiusmodi quæ res in primiti-
ua Eccleſia ſemper fuit obſeruata. Quia vero olim
neceſſitas cogebat Apoſtolos ad Eccleſiaſticas
functiones prouectæ ætatis homines vocare, eis
vxores quidem retinere, non tamen vt cum vxoribus,
ſed cum ſororibus cohabitare licebat, quam Paulus A-
poſtolus diſerte (b) γυναῖκα ἀδελφῆν mulierē ſo-
rorem vocatam ſuis temporibus teſtatur. Ex car-
nali enim matrimonio, vt S. Leo dicit, fit ſpirituale con-
nubium. Et ſecundum Hieronymum (f) Episcopum
eſſe non poſſit, qui durante ſuo miniſterio liberos genuit.
Immo talem idem ait, non pro marito habendum, ſed
vt adulterū puniendū eſſe. Et Origines ait, ab illo ſolo
iugē illud ſacrificiū offerri poſſe, qui iugē caſtitatē ſer-
uarit. (g) At Carolſtadius vt turpitudinē ſuam te-
geret, Diui Pauli prophetiā in Eccleſia Romana
completam aiebat, dicentis, venturos extremis die-
bus ſeducōres, qui matrimonium ſint prohibicuri. At-
mi Carolſtadi, quibus? idoneiſſe matrimonio? an
in idoneis? Si dixeris Apoſtolū vēturos nouiſſimis
diebus qui prohibeāt matrimoniū, matrimonij in-
capacibus, vt Eunuchis, pueris, voto Deo obſtri-
ctis & huiusmodi Apoſtolum mēdacio manifeſto
onerat; ſi dicas, venturos ex eius ſententia, qui ca-
pacibus matrimonio interdican, verum dicis de
Apoſtolo, ſed audacter mentiris ſubſumendo te
ruique ſimiles Deo denupros per votum caſtitatis
matrimonij abſque diſpenſatione Dei, vel Vi-
catiij illius, eſſe capaces, præuidens enim Apo-
ſtolus Te ruique ſimiles er: orum magiſtros dixit

Q 2

non

a In Col. Manſ. fol. 6. 8. 326. & 400. b Fricius Modri-
mius lib. 2. de Eccleſ. Tract. 7. in præf. ad Paulū Oriſch.
c 1. Tim. 3. d In propoſ. de bigamia. e In compend. doctri. &
1. corinth. 9. g Lib. 1. cont. Iouin. Vide Cocciū theſ. Cath.
de calib. Sacerd. & Iacob. Keller. contra Heilbrun. &c.

non de Romana Ecclesia, quæ matrimonium in debito honore atque pro Sacramento habet, sed de Simone, Marcione, Tariano, itemque de Encratitis, Heraclitis, Adamianis, Eustathianis & Apostolicis, qui omnes matrimonium tamquam rem pollutam & impuram condemnarunt, Apostolus ibi loquitur.

Postquam vero Sacerdos hic apostaticus & vxoratus doctrinam suam de Sacramento publicasset, nec Lutherum, qui fratrum Ecclesiam confringere eum iam ante docuerat, amplius exaudiret, magna laborans inuidia, VVittebergâ Orlamundam abiit, quod est eiusdem Saxonie ad Salam oppidum, quo etiam complices eius concesserunt. (a) ibique nouæ Ecclesie fundamenta iecerunt. Iudaizabat præterea idem Carolstadius, ut qui diem Sabbathi potius quam Dominicum diuino cultu celebrandum diceret, quod hic ab hominibus, ille à Deo esset institutus. Lutherus aduersarium quasi riualem sibi ob oculos ductum ægre ferens, Orlamundam cum fastu profectus, ut eius conatibus obuiam iret, à plebe, cui nouus propheta in delicijs erat, nequaquam amice exceptus fuit, ut ipse in Epistola ad Argentoratenses testatur. (b) inquit: *At ubi venissem Orlamundam ad Christianos eius (Carolstadij) bene expertus sum vim seminis quod ibi ille seminarat, ut gauderem me non lapidibus & stercorebus impetiturum & sicutum fuisse: Vbi nonnulli tali me omine ac benedictione prosequantur: Abi in maximam malam crucem, in mille diabolorum nomine. Atque visnam collum prius frangas quam oppido exieris.* Reuersus ergo VVittebergam Lutherus, multo magis tam voce quam scriptis in Carolstadium & socios debachatus est, edito *Contra celestos Prophetas lib.* Narratq; inter alia pro eo, quod vere à Sutore Orlamundano fuerat conuictus ex Scriptura, aliam fabellam, veritati substitutam nempe: quum in eo itinere in sutorem quendam Orlamundanum, de Euangelio multa blaterantem incidisset, atque ex eo quæsiisset, quid de statuarum contractione ipsi videretur, & vnde recte id factum esse, probare possent. (c) veteramentarium respondisse, Saluatorem in Euangelio (locum se nescire, ac fratres suos scire) præcipere, ut femina cum viro concubitura, albam & mundam induat subuculam; eademque ratione & templis statuas esse eijciendas, ut purificentur, & à creatura liberentur. Ita Lutherus de victoria Sutoris, à se Orlamundæ reportata, scurriles iocos facere conatus est; & qui cum risu vrbis fugit, si-

git se audita tam profunda & subtili Theologia, cum risu hominem dimisisse. O veracem Prophetam & vere Novum Euangelistam!

Idem per Ioannem Fridericum iuniorem Principem effecit, ut omnibus Saxonie ducum oppidis & finibus Carolstadio fuerit interdictum. (d) Daniel Tossanus diaboli instinctu factum scribit, ut Lutherus quætionem hanc de Sacramento sine causa Carolstadio intenderit: quod idem Ambrosius VVolffius scribit. (e) In his Angustijs positus Carolstadius, Tigurum se contulit, vbi è Catholica olim Ecclesie Archidiacono, Zuinglianæ Synagoge Diaconus factus fuit. Sed quum ac hic quidem ad votum quidquam succederet, cum Anabaptistis clam colludens, Lutherum interim humiliter deprecabatur, (f) ut sua cum gratia subleuaret potius quam deprimeret immerentem. Hunc in finem Carolstadius 2. Tractatus ad Lutherum misit. 1. demonstrat se cum seditiosis rusticis &c. non communicasse. 2. se de Sacramento Buch. inquirendæ veritatis causa scripsisse. His placatus Lutherus utcumque, eum in Saxoniam redire permisit, præscriptis conditionibus, qui vna cum vxore sua, nobili femina Kembergæ concessit in villam quandam vno milliari VVitteberga distantem, vbi aliquamdiu tamquam pauper rusticus, vitam miserè sustentauit, lignum in oppidum conuehendo & alia rustica opera faciendo; indutus crassa & squalida tunica. acruit eo gladius in lacerâ vagina condito accinctus. Nec alio titulo, nisi Nachbar Andres id est vicinus noster Andreas appellari volebat: eo sanctæ cuiusdam simplicitatis opinionem affectans. Talem nobis Carolstadium Lutherani ipsi in Augustana historia describunt. (g) qui tamen iterum A. 1528. in sidijs Lutheri retractus in arnam disceptandi de Sacramento, rursus ad silentium vel exilij sententiâ tolerandam à Luthero redactus est, hoc vnicè agente Luthero, ut in Carolstadio posset derriumphare non veritatis sed gloriæ studio Sacramentarios filios veteri sui hæretici (h) sed contrarium ei euenit. Carolstadius autem non multo post miserijs & squalore confectus, & ab omnibus, etiâ suæ religionis socijs, desertus obiit. Ferunt quidam eum paullo ante obitum à Basileensibus ad parochiam quan-

2 Alber. contr. Carlstad. R. 3. Laing. in Vita Carlstad. Cochl. in A. fol. 127. b Tom. 2. Len. Ger. f. 447. c Tom. 1. fol. 44. d Cochl. A. pag. 128. e in hist. Conf. August. f Vlenb. cap. 16. num. 4. g fol. 38. an. 24. h Vlenb. V. Luth. cap. 19. num. 6.

quandā Alsterensem vocatū, non sine omni quodā, ut Lutherani dicunt, quod Muncerus in loco eiusdem nominis concionatus fuerat. Atqui ijdē recordari debebant, Lutherum quoque prima Ecclesiā suā lineamenta Alsteri duxisse. Basileam inde euocatus, concionatoris munere aliquādiu ibi functus est: quumq; die quodam concionē haberet, vidit magnā staturā hominem templum intrantem, & ad lacus Consulis confidentem (a) Finita concione Carolstadius quærit ex Consule quisnam vir ille esset insolitæ staturæ, qui iuxta ipsū confederet. Consule vero respondente, neminem à se visum; torus consternatus vnā cum Consule domū contredit. Aduenienti domestici narrant, magnæ staturæ hominem ædes ingressum, filium ipsius mediū arripuisse, & in altum eleuatum, sine ulla ratione in terram decidere permisisse, additis his verbis; Patri suo multam salutem diceret, quæ intra triduum esset visurus (b). Accedente ad reliquas animi & corporis miserias hac quoque consternatione, Carolstadius post triduum extremum vitæ diem clausit. Hunc quidem dæmonem fuisse, à quo, ut B. utus olim à malo suo genio, tamquam vadimonio ad mortem euocatus fuerit, dubiū non est. Et forsasse idem fuit à quo doctrinam illam accepisse se scribit (Luthero idem attestante) Christum verbis his, *Hoc est corpus meum*, non panem sed corpus suum quod mensæ assiltebat, denotasse. Tigurtini tamē Theologi, vt honori eius consulerēt, qui primus oculos ipsis aperuit ad cognoscendam veram de Cœna Domini doctrinam, honorifico eum testimonio ornatunt. Confessioni ipsorū infecto, quo aiunt, *quandiu apud ipsos fuerit Archidiaconi munere functus, honeste se, & vt Christianum deceat, gessisse, a bona cum gratia & venia Basileam inde se contulisse: toto vero eotempore nihil ipsorum Fidei cōtrarium docuisse. Hoc vero testimonium se ipsius persona non autem libris, qui sibi visi non sunt, impertire: credere etiam Basileenses idem de ipso testificaturos. Vides, opinor, quomodo Sacramentariorū schola multo ante Geneuensem sua data, suo cum absoluat calculo qui ab omnibus tamquam à maligno spiritu infusus, fuit condemnatus. Lutherani à diabolo eum strangulatum, neque hoc ipsos Calvinistas negare posse asseuerant, tot testium confessionibus, tot bonæ fidei scriptorum testimonijs, adeoq; ipsorū Basileensium Pastorum litteris confirmatum. Hic exitus fuit Carolstadij, qui omnibus formidabilem Lutherū primus lacessit & aperto bello oppugnavit, qui altissimum Christianæ religionis myste-*

rium conuellere ac proculcare aggressus est, qui staturas confregit, qui sacerdotalis cœlibatus vinculum soluit: neque aliam nominis sui memoriam reliquit, quam quod plerisque nimis diu vixisse visus est. Superstitem habuit filium, Ioannē nomine, qui deserta patris hæresi, ad Catholicam Ecclesiā redijt, & quo tempore Concilium celebrabatur, Tridūci tuit. Sed iam ad alterū, eumq; multo deteriorē eiusdem sectæ conditorem transeo.

D E HVLDERICO ZVINGLIO,
Et Ioanne Oecolampadio, Helueticis
schismatis auctoribus.

CAPVT VIII.

ARGVMENTVM.

- I. *Huldericus Zuinglius nouus Euangelista apud Tigurinos.*
- II. *Eius de Cœna Domini doctrina, à Spiritu S. vt accipiebatur, accepta.*
- III. *Zuinglij fallacia.*
- IV. *De Spiritu qui Zuinglio apparuit.*
- V. *Lutheri, Zuinglij & aliorum Contentiones Sacramentaria.*
- VI. *Zuinglius à Luthero tamquam frater recipi petens, repulsam patitur.*
- VII. *Zuinglius Pelagianorum errorem renouat.*
- VIII. *Initium Zuinglianæ schismatis in Heluetia.*
- IX. *De Ioanne Oecolampadio Zuinglij symmysta.*
- X. *De eius morte: & quid de viroque senserit Lutherus.*

I. **D**Vm Lutherus & Carolstadius in Saxonia tumultuantur ac deliria sua spargūt, Huldericus Zuinglius, è milite Canonicus Constantiensis, in Heluetia somnia sua quoque cepit proponere. Et initio quidem ab Indulgentijs orsus est, vti Lutherus, sed mox ad peiora cum Carolstadio prolapsus est; à quo tamē in Sacramentaria re quo ad modum explicandi Verba Christi *Hoc est corpus meum* dissentiebat, etsi in eo conueniebat, quod (c) contra vniuersum totius Christianæ antiquitatis consensum realem corporis Iesu Christi in Cœna præsentiam negaret: ac postea cum eo colloquutus, perlectis eius libris, à sententia Lutheri quam

Q 3

a Alber. contra Carlstad. f. 1. b. f. 2. a. b Thom. Bozius tom. 2. de signis Ecclesie lib. 23. cap. 3. Lutherani in hist. conf. Aug. pag. 40. Bismare. in Vita Carlstad. Vid. Eras. Alb. conf. Carolst. Tom. 3. l. 1. pag. 88. c Hist. Conf. Aug. f. 41. Alber. loc. citato. d Gramin. us in vita sua d. 117. Ioan. Sapidus in Epitaph. 8. distich. lit. x. 8. a.